

Vihreä visio sosiaaliselle Euroopalle

Taustaa

Vihreä visio: osallisuutta edistävä ja yhtenäinen yhteiskunta

Euroopan vihreät kannattavat Eurooppaa, joka takaa kaikille kansalaisille mahdollisuuden vapauteen ja itsenäistymiseen, valita oma tapa elää monimuotoisessa yhteiskunnassa ja osallistua yhteiskuntaelämään. Kansalaisilla on oltava yhtäläiset mahdollisuudet ja yhtäläiset oikeudet. Heillä tulee olla aktiivin sosiaalipolitiikan piirissä sekä suojanaan vankka sosiaaliturva. Meidän näkökulmastamme nämä tavoitteet ovat yhtä tärkeitä kuin talous- ja ympäristötavoitteet. Vihreät vastustavat uusliberalistista globalisaatiota, joka lisää turvattomuutta ja kaikkien keskinäistä kilpailua. Osallisuutta edistävän ja yhtenäisen yhteiskunnan on perustuttava solidaarisuuteen ja vastuullisuuteen.

Yhteiskunnan on tarjottava kansalaisille edellytykset käyttää lahjojaan ja pyrkiä tavoitteisiinsa, valita oma elämäntapansa ja osallistua. Sen on huolehdittava sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja luoda edellytykset kaikkien yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kaikilla on mahdollisuus saada terveydenhuoltopalveluja, koulutusta, asunto, hyvä työ, sosiaalipalveluja jne. Tarvitsemme vahvan hyvinvointijärjestelmän suojellaksemme kansalaisia sosiaalisilta uhkatekijöiltä. Yhteiskunnan on varmistettava, ettei ketään syrjitä sukupuolen, etnisen tai sosiaalisen taustan, iän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vamman perusteella. Jos lisäksi sosiaalipolitiikalla pyritään tarjoamaan ihmisille mahdollisuuksia, on valittava yksilöllisiä lähestymistapoja ja vältettävä ”sama koko sopii kaikille” -ansaa. Jotta yhteiskunta voisi hoitaa kaikki velvoitteensa, sosiaalipolitiikkaan on varattava huomattavia taloudellisia ja inhimillisiä resursseja. Meille vihreille tässä on kyse kansalaiseen tehtävästä sijoituksesta eikä pelkästä taakasta hallituksen talousarviossa. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunnan luominen on keskeinen osa hallituksen vastuualueita. Hallituksen on laadittava säännöt ja pantava ne täytäntöön. Sen on järjestettävä sosiaalipolitiikalle rahoitusta ja turvattava kaikkien mahdollisuus saada palveluja. Me vihreät vastustamme sosiaaliturvajärjestelmien yksityistämistä.

Myös yritykset ovat vastuussa sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnasta. Yritykset, toimielimet ja kansalaisjärjestöt ovat tärkeässä asemassa luotaessa sosiaalisesti kestävä yhteiskuntaa, koska ne muodostavat yhdessä tärkeän osan ihmisten elämää – etenkin heidän työelämäänsä. Haluamme, että ne tarjoavat kunnollisia työpaikkoja, mahdollistavat kestävä tasapainon luomisen työ- ja perhe-elämän välille, tarjoavat mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen jne. Lisäksi niiden on osallistuttava keskeisellä tavalla sosiaalipolitiikan rahoittamiseen.

Meille vihreille osallisuutta edistävä ja yhtenäinen yhteiskunta ei ole mikään yksisuuntainen tie, joka kulkee valtiosta kansalaisiin. Katsomme, että me kaikki olemme vastuussa omasta elämästämme toinen toisillemme ja yhteiskunnalle. Haluamme jokaisen kansalaisen osallistuvan yhteiskuntaan, joka aktivoi jäseniään monella tavalla ja jossa ansiotyön tekeminen on yksi muttei suinkaan ainut osallistumisen muoto. Muun muassa omaisten hoitaminen, vapaaehtoistyö ja yhteisöllisiin aloitteisiin osallistuminen ovat kaikki osallistumisen muotoja, jotka ovat kestäväälle yhteiskunnalle tärkeitä ja jotka yhteiskunnan on siksi tunnustettava. Vastuulliset kansalaiset ovat välttämätön osa sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnan luomisesta. Siksi meidän on tärkeää motivoida heitä ja tarjota heille mahdollisuus kantaa vastuuta.

Emme ole vielä saavuttaneet monia sosiaalipolitiikkamme pitkäaikaisia tavoitteita: emme ole esimerkiksi kuroneet umpeen sukupuolten välistä kuilua emmekä ole onnistuneet panemaan pistettä köyhyydelle. Tämän lisäksi kohtaamme uusia haasteita, joita ovat esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuuden jatkuva kasvu, epävarmoissa työsuhteissa työskentelevien kasvava määrä, globalisaatio, muuttoliikkeet ja yhteiskuntiemme ikääntyminen. Siksi meidän on muutettava kunnianhimoisesti sosiaalipolitiikkaamme ja sen rahoitusta ottamalla yhteisvastuu sen keskeiseksi osaksi.

Meille vihreille sosiaalisen Euroopan rakentaminen merkitsee vahvaa sosiaalipolitiikkaa hallinnon kaikilla tasoilla – paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja Euroopan unionissa. Sosiaalinen EU merkitsee sitä, että sosiaalisesta osallisuudesta tulee yksi EU:n politiikkojen päätavoitteista.

Jäykkien, yhtenäistettyjen ratkaisujen sijasta kannatamme hyvinvointimallia, jossa kansalaiset saavat yhdenvertaiset mahdollisuudet ja jossa he voivat valita oman tapansa elää elämänsä.

Miksi emme voi jatkaa nykyiseen malliin?

Eurooppalaisilla yhteiskunnilla on edessään suunnaton haaste. Eurooppa on vauraampi kuin koskaan, mutta silti köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen lisääntyvät. Viimeisten 20 vuoden aikana vauraus on alkanut jakautua yhä epätasaisemmin lähes kaikissa Euroopan maissa: palkkojen suhteellinen osuus bruttokansantuotteesta on laskenut ja pääoman puolestaan kasvanut, ja samalla tuloerot ovat kasvaneet voimakkaasti. Samaan aikaan jäykkä, budjettivajeettomuuteen pyrkivä politiikka ja verokilpailu ovat pienentäneet kompensointiin ja uudelleenjakoon tähtäävän sosiaalipolitiikan liikkumavaraa. Eurooppalainen yhteisvastuumalli kohtaa useita haasteita. Niitä ovat esimerkiksi globalisaatio, joka edistää kilpailua heikoimmista sosiaalisista säännöistä ("race to the bottom"), väestön ikääntyminen, suuret teknologiset muutokset ja sosiaalisen epätasa-

arvon kasvu. Sosiaalisia ongelmia pahentaa entisestään se, että energiakriisi nostaa öljyn hintaa räjähdysmäisesti ja että ruoan hinta on noussut.

Tosiasia on se, etteivät Barroson komissio ja EU:n neuvoston ja parlamentin konservatiivienemmistö ole vastanneet näihin haasteisiin. Sen sijaan ne ovat heikentäneet politiikallaan jatkuvasti eurooppalaisia hyvinvointivaltioita. Tästä kehityssuunnasta saatiin hyvä esimerkki aivan hiljattain, kun neuvosto ehdotti työaikadirektiiviä, jonka myötä viikoittaista enimmäistyöaikaa voitaisiin nostaa 60–65 tuntiin tai keskimäärin vieläkin korkeammaksi. Myös palveludirektiivi on hyvä esimerkki siitä, mihin suuntaan komissio pyrkii. Vaikka lopulta hyväksytty direktiivi on kaukana Frits Bolkesteinin alkuperäisestä ehdotuksesta, siinä on edelleen paljon porsaanreikiä.

Tärkeitä toimenpiteitä, kuten yleishyödyllisiä palveluja koskevaa direktiiviä, jolla varmistettaisiin laadukkaiden terveydenhoito- ja sosiaalipalvelujen saatavuus, ei ole toteutettu. José Manuel Barroson johtama komissio pyrkii entistäkin selvemmin sivuuttamaan sosiaalista osallisuutta koskevat asiat: sisämarkkinasäännöt asetetaan edelleen sosiaalisten perusoikeuksien edelle.

Aivan liian usein, esimerkiksi palveludirektiivin tai pääomakeinottelun verottamista koskevan direktiivin tapauksessa, on käynyt niin, että vihreät ovat ehdottaneet yksin uskottavaa vaihtoehtoa EU:n politiikkaa hallinneelle konservatiiviselle ja uusliberalistiselle politiikalle. Lisäksi monet niistä, jotka väittävät tavoittelevansa sosiaalista Eurooppaa, vastustavat itse asiassa EU:n toimintaa tällä alalla.

Tällä hetkellä avoin koordinoitimenetelmä on EU:n tärkein väline sosiaalialalla. Sillä ei ole kuitenkaan toistaiseksi onnistuttu lujittamaan EU:n sosiaalista ulottuvuutta, koska vakauserä ja kasvusopimuksen yksipuoliset talous- ja budjettitavoitteet ja Lissabonin yhteismarkkinaohjelma ovat menneet sen edelle. Tätä suhdetta on muutettava, jos haluamme avoimen koordinoitimenetelmän tuottavan tulosta.

Euroopan vihreät arvostelevat myös voimakkaasti päätöksiä, joita Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tehnyt hiljattain työmarkkinoihin liittyvissä asioissa (Laval, Viking ja Rüffert). Nämä päätökset heikentävät työntekijöiden sosiaalisia oikeuksia sekä ammattiliittojen oikeutta järjestäytyä ja puolustaa työntekijöiden etuja.

Emme voi jatkaa tähän tapaan: on aivan liian ilmeistä, että nykyinen malli johtaa sosiaalisiin ongelmiin.

Vaikka EU onkin taloudellisesti yksi maailman vauraimmista alueista, tilastot osoittavat, että EU:lla on edessään vakava köyhyysongelma. Yhteensä 76 miljoonaa EU:n kansalaista elää köyhyysrajan alapuolella (toisin sanoen kotitalouden tulot ovat enintään 60 prosenttia kyseisen maan kotitalouksien keskimääräisistä tuloista), ja 36:tta miljoonaa pidetään rajatapauksina.

Noin 20 prosenttia eli 18 miljoonaa alle 18-vuotiasta lasta ja nuorta on vaarassa ajautua köyhyyteen. Lasten köyhyysaste on kasvanut voimakkaasti viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana. Kaikissa jäsenvaltioissa lasten köyhyysaste on koko väestön köyhyysastetta korkeampi. Yksinhuoltajaperheiden ja maahanmuuttajaperheiden lapset ovat suurimmassa vaarassa ajautua köyhyyteen. Vaikka vanhusten tilanne onkin parantunut yleisesti viimeisten vuosikymmenten aikana, monet vanhukset ovat edelleen köyhiä. Euroopan komission mukaan yksi kuudesta vanhuksesta elää köyhyydessä. Heistä suurin osa on naisia.

Köyhyys on sidoksissa korkeaan työttömyysasteeseen. Nuorisotyöttömyysaste on edelleen noin 20 prosenttia eri puolilla EU:ta ja kaksi kertaa kokonaistyöttömyysastetta korkeampi. Lisäksi työssä käyvien köyhien osuus kasvaa. Vaikka esimerkiksi naisten työllisyysaste on kasvanut viime vuosina, monet naisille luodut uudet palvelualan työpaikat ovat epävarmoja ja työstä maksetaan huonoa palkkaa. EU:n työssäkäyvistä naisista 30,5 prosenttia tekee osa-aikatyötä, kun taas miesten kohdalla vastaava luku on 6,6 prosenttia. Naisten on usein valittava osa-aikatyö siksi, ettei kohtuuhintaisia lastenhoitopalveluja ole saatavana. Lisäksi yhä useammat joutuvat tekemään tilapäistyötä, joka ei tarjoa yhtäläistä sosiaaliturvaa. Kaiken kaikkiaan jopa 8 prosenttia työssäkäyvistä on vaarassa ajautua köyhyyteen epävarman tilanteensa tai huonon palkkansa vuoksi.

Siirtyminen kohti tietopohjaista taloutta kasvattaa yhteiskunnan kahtiajakautumisen vaaraa, sillä sen myötä rakennetyöttömyys uhkaa yhä useampia vähän koulutettuja. Samaan aikaan koulutusjärjestelmämme eivät kykene kehittämään kaikkien lahjoja. Monissa maissa pula henkilökunnasta ja hyvästä infrastruktuurista heikentää opetuksen laatua. Myöskään jatkuva yksilöllinen tuki ja innovatiiviset oppimismenetelmät eivät ole laajassa käytössä. Tällä hetkellä nuorten sosiaalinen tausta ratkaisee pitkälti sen, kuinka pitkälle he kouluttautuvat. Aivan liian monet lapset, jotka tulevat pienituloisista perheistä tai poikkeavat etniseltä ja kulttuuriselta taustaltaan valtavirrasta, jäävät koulutusjärjestelmiemme ulkopuolelle.

Koska kansalaiset liikkuvat yhä enemmän lomillaan sekä työnsä ja opintojensa vuoksi, terveydenhuoltopolitiikkaa ja terveydenhuoltojärjestelmiä on koordinoitava EU:ssa tehokkaammin. Tätä tarvetta kasvattaa entisestään potilaiden ja terveydenhuollon ammattilaisten liikkuvuuden kasvu, joka johtuu terveydenhuoltopalvelujen hakemisesta ja tarjoamisesta rajojen yli. Samalla kun EU:n koordinointia on yhä tärkeämpää tehostaa, EU:n jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmien on yhä vaikeampaa täyttää kansalaisten odotukset, vastata väestön ikääntymiseen ja ottaa käyttöön uutta terveydenhuoltoalan teknologiaa käytettävissään olevilla resursseilla.

Tarvitsemme vahvaa eurooppalaista sosiaalipolitiikkaa, jolla täydennetään ja tuetaan kansallisia hyvinvointijärjestelmiä, turvataan sosiaaliset oikeudet ja taataan se, että saavutamme tavoitteemme – aidosti osallisuutta edistävän yhteiskunnan.

Aidosti oikeudenmukaisessa ja kestävässä sosiaalisessa Euroopassa asioita on tarkasteltava myös maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Nykyisellä, kehitysmaihin kohdistuvalla epäreilulla ja aggressiivisella kauppaa- ja maahanmuuttopolitiikalla on tuhoisat vaikutukset. Pitkällä aikavälillä tulojen ja vaurauden on jakauduttava tasapuolisemmin paitsi Euroopassa myös muualla maailmassa. Jotta tämä tavoite voitaisiin saavuttaa, EU:n pitäisi edistää päätavoitteenaan siirtymistä kohti tasapainoisen ja oikeudenmukaisen globalisaation ja kehityksen mallia. EU:n ja kehitysmaiden välisten suhteiden tapauksessa tämä tarkoittaisi myös kauppasuhteita, jotka eivät perustuisi vastavuoroisuuteen, sekä erityisen avun antamista ihmisoikeusvaatimusten sekä ekologista ja sosiaalista kestävyyttä koskevien sääntöjen noudattamiseksi. Lisäksi tarvitaan kiireesti poliittisia toimia, joilla edistetään vakaita ja kehitystä tukevia rahoitusmarkkinoita, lisätään kehitysapua ja edistetään ihmisten turvallisuuteen tähtäävää kokonaisvaltaista strategiaa.

Millainen on sosiaalinen Eurooppa? Ehdotuksiamme

Ihmiset osallistuvat yhteiskuntaelämään toimimalla monissa eri tehtävissä yhteiskunnan eri osa-alueilla, joita ovat esimerkiksi perhe, työelämä, yhteisöllinen elämä, sosiaaliset verkostot, koulutus, markkinat ja demokratia. Euroopan vihreät katsovat, että jos yksilöiltä puuttuu mahdollisuus osallistua kunnolla yhteen tai useampaan näistä osa-alueista, tilanne saattaa johtaa sosiaaliseen syrjintään ja syrjäytymiseen. Syrjäytymisen hyväksyminen vahingoittaa yhteiskunnan jäseniä ja itse yhteiskuntaa. Siksi yhteiskunnan kaikkien jäsenten osallistuminen yhteiskuntaelämään on paitsi moraalinen välttämättömyys myös jokaisen kansalaisen kiistaton oikeus sekä vapaan, osallistavan, rauhallisen, innovatiivisen ja dynaamisen yhteiskunnan perusedellytys. Myös yhteiskunta, jossa sukupuolet ovat tasapainoisesti edustettuina ja jossa ei esiinny syrjintää, edellyttää sosiaalista osallisuutta.

Näkemyksemme sosiaalisesta osallisuudesta sisältää sosiaaliset perusoikeudet – myös oikeuden tuloihin, kohtuuhintaiseen asuntoon, terveydenhuoltoon, koulutukseen, työhön, hyvään ympäristöön ja kulttuuriin – sekä taattuun sosiaaliturvaan. Se käsittää kohtuulliset ansiotulot, riittävät tuet niitä tarvitseville, ilmaiset julkiset palvelut, kuten lastenhoitopalvelut, sekä yksilöiden oikeuden kaikkiin yleishyödyllisiin perustuotteisiin ja -palveluihin, joita ovat esimerkiksi energia, vesi, liikkuminen kehittyneellä julkisen liikenteen järjestelmällä, julkiset tilat lapsille ja nuorille itsensä toteuttamista varten, julkiset tuet asuntojen ja julkisten tilojen muuttamiseksi ekologiseen suuntaan, terveellinen ruoka sekä laadukkaat, hyödylliset ja esteettömästi käytettävissä olevat sosiaaliset tukipalvelut. Elämä ei ole pelkästään nukkumista, syömistä ja työntekoa.

Euroopan unionissa hyvinvointivaltion järjestäminen on kuulunut tähän asti jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan. Vaikka katsommekin, ettei EU:n pitä pyrkiä kehittämään ”yksi koko sopii kaikille” -mallin mukaista hyvinvointivaltiota, joka korvaisi jäsenvaltioissa käytössä olevat mallit, EU:lla on mielestämme tällä alalla yhä tärkeämpi tehtävä. Vihreät eivät tavoittele täysin yhtenäistettyä EU:n sosiaalista mallia, vaan pikemminkin vähimmäisvaatimuksia, jotka jokaisen hyvinvointivaltion pitäisi täyttää. Muilta osin jäsenvaltiot voivat säilyttää kulttuurinsa ja mallinsa sellaisina kuin kansalaiset haluavat.

Koska haluamme lisätä jäsenvaltioiden sisäistä ja niiden välistä sosiaalista oikeudenmukaisuutta, katsomme ensinnäkin, että EU:n pitäisi pyrkiä lähentämään sen jäsenvaltioissa sovellettavia sosiaalisia sääntöjä. EU:ssa ei ole toisen luokan kansalaisia. Me vihreät katsomme esimerkiksi, että EU:n kasvu- ja vakaussopimus pitäisi korvata sopimuksella, jossa otetaan huomioon myös kestävä kehityksen tavoitteet, jotka haluamme ottaa keskeiseksi osaksi EU:n strategiaa. Konkreettisemmin ilmaistuna sopimuksessa pitäisi vahvistaa muun muassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, työllisyysastetta, köyhyyttä – etenkin lasten köyhyyttä – ja luonnonvarojen hupenemista koskevat sitovat tavoitteet. Talous- ja sosiaalipolitiikan on täydennettävä toisiaan kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla.

Toiseksi katsomme, että koska EU:n kansalaisilla on oikeus liikkua vapaasti, meidän on tehtävä vielä paljon varmistaksemme, että EU:ssa laillisesti asuvat nauttivat kunnan sosiaaliturvaa asuessaan, opiskellessaan, työskennellessään tai vaikkapa vain käydessään toisessa jäsenvaltiossa.

Lisäksi vihreät katsovat, että EU:n pitäisi kannustaa jäsenvaltioitaan laajan yhteisvastuun hengessä keskinäiseen yhteistyöhön yhteisten vapaaehtoisten aloitteiden kehittämiseksi sosiaalipolitiikan alalla.

Kohtuullisten tulojen takaaminen

Taloudellisen resurssien puute on yksi sosiaalisen syrjäytymisen suurimmista syistä. Työn tekeminen ei ole ainut tapa osallistua yhteiskuntaelämään, mutta työ on tulonlähde, se lisää sosiaalisia kontakteja, tarjoaa mahdollisuuden poliittiseen ja sosiaaliseen järjestäytymiseen ja tuo monissa tapauksissa mukanaan sosiaaliturvaetuksia. Kohtuullinen tulotaso on sosiaalisen osallisuuden kannalta tärkeä asia. Siksi me vihreät haluamme tarjota kaikille mahdollisimman hyvät mahdollisuudet kunnolliseen työpaikkaan sekä turvata tulot myös tilanteissa, joissa kansalaiset eivät tee kokopäiväistä ansiotyötä (esimerkiksi työttömyystuen, vanhempainlomakorvausten, eläkkeiden, sosiaalietuuksien tai opintotuen muodossa).

Epätyypillisistä työsuhteista on tullut pysyvä osa työelämäämme, ja myös työn määritelmä

on muuttunut. Siksi meidän on muutettava lainsäädäntöämme vastaavalla tavalla. Vuokratyöntekijöiden, projektityöntekijöiden ja yrittäjien sosiaaliturva on heikko. Monet aikuiset ovat syrjäytyneet työmarkkinoilta: kannattavaa työtä ei ole tarjolla, ja sosiaaliturvasäännöt heikentävät heidän mahdollisuuksiaan saada tai ottaa vastaan työtä. Meidän on luotava hyvinvointimalli, joka takaa esimerkiksi vuokratyöntekijöille tai ihmisille, jotka tekevät säännöllisen palkkatyönsä ohella freelancetyötä, toimivat yrittäjinä tai opiskelevat, saman turvan kuin ”tavallisille työntekijöille”. Tarvitsemme sosiaaliturva- ja verouudistuksen, jolla parannetaan perusturvaa ja kannustetaan työntekoon.

Siksi me vihreät ehdotamme

- 1 **kohtuullista palkkaa kunnon työstä** (ks. ”hyvää työtä” käsittelevä kappale)
- 2 sosiaaliturvajärjestelmän takaamaa ja köyhyysrajan ylittävää **vähimmäistuloa** kaikille sitä tarvitseville. Tähän tuloon voi sisältyä luontaisuuorituksia. Lisäksi me vihreät ehdotamme, että sosiaaliturvan parantamiseksi selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön perustulomalleja, joilla puututaan ehdollisuutta ja yleisyyttä koskeviin kysymyksiin, sekä arvioidaan niiden seurauksia.
- 3 **sitä, että kaikki sosiaaliturvaetuudet sidotaan indeksiin** ja että indeksinä käytetään henkeä kohden lasketun kansantulon kasvua, millä varmistetaan ainakin sosiaalietuuksien ja muiden tulojen välinen vakaa korvausaste
- 4 **oikeudenmukaista ja progressiivista tuloverotusta**. Vihreät katsovat, että oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi tuloverotuksessa pitäisi ottaa huomioon kaikki tulonlähteet. Veroa pitäisi kantaa vähimmäisrajan ylittävistä tuloista, ja tuloveron on oltava progressiivista, jotta varmistetaan, että ihmiset maksavat veroja maksukykyensä mukaan. Verohuojennusten on oltava sosiaalisesti ja ekologisesti oikeudenmukaisia ja kannustettava kestäviin investointeihin.

Yleishyödylliset palvelut keskeisenä yhteiskunnallista osallisuutta edistävänä tekijänä

Yhtenäisen ja osallisuutta edistävän yhteiskunnan luomiseksi hallitusten on varmistettava, että kansalaisille tarjotaan ja heillä on käytettävissään joukko laadukkaita yleishyödyllisiä palveluja. Tämän järjestelmän pitäisi kattaa terveydenhuoltopalvelut, opetus ja koulutus, sosiaaliturvapalvelut, energia- ja vesihuolto, julkinen liikenne, lastenhoito, jätehuolto,

mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäverkkoja, postipalvelut jne. Julkinen sektori on tietenkin paras tapa tuottaa julkishyödykkeitä, joista esimerkkeinä voidaan mainita oikeusjärjestelmä, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus, hallinto, infrastruktuuri jne. Myös julkiset yhtiöt voisivat harjoittaa jonkinlaista taloudellista toimintaa, jos yhteisö katsoo tämän olevan kaikkien parhaaksi.

Vihreillä ei ole ideologista kantaa palvelujen ja teollisuuden omistukseen, vaan eri ratkaisut sopivat eri olosuhteisiin eri maissa. Meille on sen sijaan tärkeää, että hyödykkeet ja palvelut ovat kaikkien saatavilla kohtuulliseen hintaan, että palvelut ovat laadukkaita ja että yleiset ympäristö- ja sosiaalikulut otetaan huomioon. Huomautamme, ettei olemassa ole selvää empiiristä näyttöä siitä, että yksityinen sektori tuottaisi julkishyödykkeitä yhtään julkista sektoria paremmin, toimivammin tai tehokkaammin. Katsomme lisäksi, että julkiset palvelut ovat erityisen tärkeitä siksi, että ne lisäävät sosiaalista koheesiota. Muilla aloilla, kuten koulutuksen, terveydenhuollon, vesihuollon ja julkisen liikenteen aloilla, julkisen sektorin on oltava jatkossakin ensisijainen toimija, sillä markkinoiden kylmät lait jättävät yleensä köyhimmät syrjään ja synnyttävät lisää epätasa-arvoa.

Markkinoiden avaaminen ei ole itsessään tavoiteltavaa, vaan se voi olla keino helpottaa laadukkaiden yleispalvelujen tarjoamista. Mikäli yleispalvelujen tarjoamista koskeva tavoite ja palvelujen vapauttaminen ovat keskenään ristiriidassa, on etsittävä tai käytettävä muita keinoja varmistaa yleispalvelujen tarjonta. On hyvin tärkeää varmistaa, että yleinen etu menee aina kilpailusääntöjen edelle, myös taloudellisten palvelujen tapauksessa. Kestävä kehitys edellyttää sitä, että yleinen etu otetaan huomioon kaikessa toiminnassa, niin taloudellisessa kuin muussakin toiminnassa.

Lisäksi julkisten palvelujen, kuten postipalvelujen tai julkisen liikenteen vapauttaminen ja yksityistäminen on vaikuttanut monissa tapauksissa haitallisesti työllisyyteen. Julkisen sektorin työllisyydelle luonteenomaiset piirteet, kuten se, että työntekijöistä suuri osa kuuluu ammattiliittoihin ja työehtosopimusten piiriin, ja se, että työehdot ja työolot ovat suhteellisen yhtenäiset, on kyseenalaistettu yhä voimakkaammin, kun joissakin maissa julkisia palveluja on vapautettu ja yksityistetty.

Monilla aloilla ja monissa maissa uudet kilpailijat eivät kuulu työehtosopimusten piiriin tai ne käyttävät erilaisia työehtosopimuksia ja hyötyvät näin väljemmistä työehdoista (matalammasta palkkatasosta ja pidemmistä tai joustavista työajoista). Yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien puuttumisen vuoksi näillä aloilla käytävä kilpailu uhkaa käynnistää syöksykierteen, jonka seurauksena osa palveluntarjoajista polkee palkkoja lisätäkseen kilpailukykyään.

Siksi me vihreät ehdotamme

- 1 taatun vähimmäismäärän käyttöönottoa vesi- ja energiahuollossa.** Vesi ja energia ovat elämän perusedellytyksiä. Vihreät kannattavat sitä, että kansalaisille tarjotaan taattu vähimmäismäärä ja että käyttöön otetaan hinnasto, jonka mukaan

hinta nousee vähitellen kulutetun määrän kasvaessa. Tämä kannustaisi resurssien vastuulliseen käyttöön.

- 2 **demokraattista päätöksentekoa yleishyödyllisistä palveluista.** Jotta kansalaisille voidaan tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet elämässä, poliitikkojen on otettava heidät mukaan keskustelemaan ja määrittämään kaikkien yleishyödyllisten palvelujen palvelutasot ja laatustandardit. Kunkin jäsenvaltion hallitusten pitäisi määrittellä yleispalveluvelvoitteet ja varmistaa asiaankuuluvien sidosryhmien, myös kuluttajansuojajärjestöjen ja työmarkkinaosapuolten, osallistuminen tähän työhön.
- 3 **kunnollisia työehtoja ja työoloja**, jotka parantavat tuottavuutta ja palvelun laatua. Jotta vapautetuilla aloilla voidaan torjua polkumyyntiä, uudet palveluntarjoajat on otettava mukaan työehtosopimusjärjestelmään ja niiden on tarjottava työntekijöilleen vakituiset työsopimukset ja kunnolliset tulot.
- 4 **itsemääräämisoikeutta sen suhteen, millä tavoilla turvataan kansalaisten yhtäläiset mahdollisuudet käyttää julkisia palveluja.** Jokaisen jäsenvaltion pitäisi voida vaatia, että sen kaikissa osissa sovelletaan kattavia yleispalveluvelvoitteita. Jokaisen jäsenvaltion on ratkaistava itse, kuinka se turvaa julkisten palvelujen laadun, esimerkiksi yhtäläiset mahdollisuudet käyttää postipalveluja syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla. Ratkaisuja voivat olla esimerkiksi turvautuminen kansallisiin monopoleihin taikka yleispalveluvelvoitteiden tukeminen harvaan asutuilla alueilla.
- 5 **EU:n direktiiviä yleishyödyllisistä palveluista.** Euroopan unionin sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi on tärkeää, että EU:lla on yleishyödyllisiä palveluja koskeva direktiivi, joka tarjoaa julkisille palveluille vakaan ja riippumattoman oikeusperustan ja estää markkinataloudellisia tavoitteita vaikuttamasta liiaksi tuotettaviin ja tarjottaviin julkisiin palveluihin. Yleishyödylliset palvelut ovat palveluja, joita toimivaltainen viranomainen valvoo ja joille on asetettu julkisen palvelun velvoitteita eli yleispalveluvelvoitteita.

Koulutus, kestävän yhteiskunnan perusta

Koulutus ei ole pelkästään opetustavoitteiden saavuttamista. Se on tärkeä tekijä, jonka avulla jokainen voi kehittää omia kykyjään, toteuttaa itseään ja rakentaa omaa elämäänsä itsenäisellä ja yhteisvastuullisella tavalla. Se on keskeinen osa vihreiden visiota kestävästä yhteiskunnasta. Se on moraalinen välttämättömyys, sillä kaikki ihmiset saavat syntyessään yhtäläiset oikeudet. Se on myös tärkeä väline, jolla voidaan muuttaa sosiaalisen taustan

vaikutusta ihmisen elämän kulkuun. Meidän on hyvin tärkeää tarjota jokaiselle mahdollisuus käyttää oikeuttaan koulutukseen, jos haluamme luovan Euroopan hoitavan täysin oman osuutensa ja kantavan oman vastuunsa kestävästä maailman rakentamisesta. Siksi hallitustemme on otettava koulutus talousarvioidensa painopisteeksi.

Monet yhteiskuntamme epäkohdat, kuten syrjäytyminen, syrjintä, työttömyys ja köyhyys, johtuvat muun muassa koulutuksen epäonnistumisesta. Aivan liian usein käy niin, etteivät koulut kykene vähentämään lasten välistä sosiaalista epätasa-arvoa, vaan joskus ne jopa pahentavat sitä. Ihmisen osallisuus – tai syrjäytyminen – alkaa juuri koulussa. Siksi koulujen on tähdättävä kaikkien menestykseen ja varmistettava, että jokainen hankkii tiedot ja taidot ja saa asianmukaista tukea sekä älyllisissä että käytännön asioissa. Koulujen on myös vältettävä lasten ohjaamista liian varhaisessa vaiheessa kapea-alaisiin opetusohjelmiin.

Meille vihreille koulutuksessa ei ole kyse pelkästään teoreettisista opinnoista. Koulu on myös paikka, jossa lapsi voi kehittää persoonallisuuttaan ja kykyjään kaikilla aloilla, kuten taideaineissa, luonnontieteissä ja urheilussa. Koulutusjärjestelmiemme on käsitettävä kaikki nämä ulottuvuudet koulutaipaleen alusta alkaen, ja niiden on tarjottava myös mahdollisuus oppimiseen kokemisen kautta. Tämä edellyttää oppilaitosten ja erilaisten paikallisten yhdistysten välisen yhteistyön tehostamista.

Päiväkoti ja sen jälkeen koulu ovat ensimmäisiä perheen ulkopuolisia paikkoja, joissa lapset hankkivat kokemuksia sosiaalisesta elämästä. Ne ratkaisevat pitkälti sen, millaiseksi heidän näkemyksensä yhteiskunnasta muotoutuu. Siksi on hyvin tärkeää, että oppilaitoksissa paitsi opetetaan demokratian, yhteisvastuun, väkivallattomuuden ja ympäristötietoisuuden kaltaisia arvoja myös kunnioitetaan niitä elävässä elämässä joka päivä. Tästä syystä mielestämme on hyvin tärkeää, että oppilaitosten hallintoon otetaan mukaan kaikkien sidosryhmien, kuten oppilaiden ja opiskelijoiden, opettajien, vanhempien sekä asiaankuuluvien ulkoisten kumppaneiden edustajia. Koulun pitäisi olla myös paikka, jossa lapset opettelevat elämään monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja arvostamaan moninaisuutta ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Oppilaitosten väliset vahvat, kansainväliset kumppanuussuhteet ovat erinomainen keino avartaa opiskelijoiden ajattelua ja edistää ennakkoluulottomuutta.

Oppilaitokset ovat paitsi opiskelupaikkoja myös paikkoja, joissa ihmiset viettävät suuren osan aktiivista elämänvaihettaan. Siksi niiden on tarjottava heille turvallinen ja terveellinen työskentely-ympäristö, jota itse kunkin persoonallisuuden ja kykyjen kehittäminen edellyttää.

Koulutus ei ole myöskään ainoastaan nuoruusvuosina hankittava asia. Maailman muuttuessa myös yksilöiden tavoitteet ja tarpeet muuttuvat ajan myötä. Kaikkien on saatava mahdollisuus kouluttautua koko elämänsä ajan.

Koska koulutus on perusoikeus ja perustarve, me vihreät olemme voimakkaasti sitä mieltä, ettei markkinamekanismien saa antaa ohjata koulutusta millään tasolla. Koulutus on mielestämme yksi tärkeimmistä yleishyödyllisistä palveluista, ja siksi hallitusten on määritettävä jatkossakin koulutusjärjestelmiensä tavoitteet lyhytaikaisista taloudellisista eduista riippumatta ja tarjottava asianmukaiset keinot niiden saavuttamiseksi. Tätä taustaa vasten oppilaitosten on saatava riittävästi itsenäisyyttä, jotta ne voivat ratkaista itse, kuinka tavoitteet saavutetaan parhaiten.

Siksi me vihreät ehdotamme

- 4 **ilmaista koulutusta.** Hallitusten on tarjottava päiväkotiopetusta sekä ensimmäisen ja toisen asteen opetusta ilmaiseksi kaikille ketään syrjimättä. Myös korkeakoulutuksen pitäisi olla ilmaista. Yhdelläkään maalla ei ole varaa tuhata resurssejaan ja taata korkeakoulutusta vain varakkaille kansalaisille.
- 5 **syrjinnän torjuntaan tähtäviä toimenpiteitä.** Jotta koulunsa keskeyttävien määrää voitaisiin vähentää, vihreät kannattavat tehokkaampia toimia (muun muassa henkilöstöön ja infrastruktuuriin liittyviä toimia), joilla yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleville ryhmille pyritään tarjoamaan konkreettisia mahdollisuuksia osallistua koulutusjärjestelmiimme. Kannatamme siksi yhtenäisyyttä edistäviä kouluja, joiden tavoitteena on saattaa yhteen ja pitää yhdessä erilaisista sosiaalisista taustoista tulevia oppilaita ja opiskelijoita. Kouluja, jotka sijaitsevat alueilla, joilla elää monenlaisia etnisiä ja sosiaalisia ryhmiä, pitäisi saada erityistä tukea. Myös koulutuksen sisältöä on kehitettävä siten, että se edistäisi ennakkoluulottomuutta kulttuurista monimuotoisuutta kohtaan.
- 6 että kaikkien oppilaitosten on osallistuttava aktiivisesti toimiin sukupuolten tasa-arvoa koskevan tavoitteen saavuttamiseksi yhteiskunnissamme. Tämä aihe on sisällytettävä opetussuunnitelmiin, opetussuunnitelmalla ja oppikirjoilla on torjuttava seksistisiä ennakkoluuloja, ja sukupuolten tasapainoiseen edustukseen opettajien keskuudessa ja koulujen hallintoelimissä on kiinnitettävä erityistä huomiota. Seksistisiä ennakkoluuloja on torjuttava koulussa aktiivisesti.
- 7 että **päiväkodeista** on tehtävä paikkoja, joissa sekä lapset että heidän vanhempansa voivat oppia uutta ja vaihtaa kokemuksia. Päiväkodeissa on myös järjestettävä työryhmiä ja seminaareja sekä tarjottava yksilöllistä neuvontaa, jolla vanhempia tuetaan heidän kasvatustehtävässään.

- 8 että **päiväkoteihin** on palkattava enemmän **työntekijöitä, joilla on korkeatasoinen koulutus kasvatustieteen alalta.**
- 9 että **päiväkotien ja koulujen on tarjottava mahdollisuuksia aikaisempaa yksilöllisempään, hankelähtöiseen toimintaan,** joka mahdollistaa ”oppimisen kokemalla”.
- 10 **yksilölliseen tukeen perustuvaa koulutusta,** jotta oppilaat ja opiskelijat saavat riittävästi tukea ja ohjausta oppimisprosessissaan. Tämä edellyttää sitä, että koulujen luokkakokoja pienennetään ja että kouluihin palkataan lisää opettajia.
- 11 **sellaisten oppimateriaalien laatimista, joissa historiaa ja kulttuuria käsitellään laajemmin** paitsi kansallisesta myös eurooppalaisesta ja maailmanlaajuisesta näkökulmasta.
- 12 **oppilaiden ja opiskelijoiden demokraattista osallistumista** oman koulunsa/yliopistonsa resurssien käyttöä ja opetussuunnitelman painopisteitä koskevaan päätöksentekoon.
- 13 jokaiselle opiskelijalle maksettavaa, aktiivista opiskelua edellyttävää **opintotukea,** jotta jokainen nuori voi aloittaa yliopisto-opinnot sosiaalisesta taustastaan riippumatta.
- 14 **EU:n opiskelijavaihto-ohjelmien laajentamista siten, että kaikki voivat osallistua.** EU:n lukuisat opiskelijavaihto-ohjelmat (Erasmus, Comenius jne.) ovat olleet yksi sen menestystarinoista koulutuksen alalla. Vihreät kannattavat sitä, että niitä laajennetaan ja että käyttöön otetaan rajat ylittäviä opinto-ohjelmia kansainvälisten vaihdon syventämiseksi. Tavoitteenamme on, että jokainen eurooppalainen opiskelija saisi opintojensa (toisen asteen opintojen tai korkeakouluopintojen) aikana ainakin yhden tilaisuuden osallistua yhteen näistä ohjelmista. Lisäksi vaadimme vastaavanlaista taloudellista tukea uran aikaista koulutusta koskeville ohjelmille (kuten Leonardo da Vinci -ohjelmalle) erityisesti matalan osaamistason aloille. Kaikille EU:n kansalaisille pitäisi tarjota mahdollisuus elää, opiskella ja työskennellä ulkomailla heidän koulutustaustansa tai taloudelliseen taustaansa katsomatta.
- 15 **kestävään kehitykseen tähtäävän koulutuksen edistämistä.** EU:lla on tilaisuus näyttää esimerkkiä ja tehdä kestävästä kehityksestä totta. Siksi vihreät kannattavat ohjelmia, joilla nuoria rohkaistaan valitsemaan tätä tavoitetta tukevat opinnot. Ne

voivat olla niin teknisen kuin humanistisenkin alan opintoja. Lisäksi kestävä kehitys on sisällytettävä opetusohjelmiin monialaisena aiheena.

16 että koska **elinikäinen oppiminen** on perusoikeus, josta on hyötyä kaikille yksilöille heidän ikäänsä tai sosiaaliseen asemaansa katsomatta sekä koko yhteiskunnalle, hallitusten pitäisi kehittää järjestelmiä, joihin olisi matala kynnys osallistua ja joissa pitäisi keskittyä erityisesti niihin kansalaisiin, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua näihin järjestelmiin. Ks. myös ”hyvää työtä” käsittelevä kappale.

17 että **hallitukset vastaavat jatkossakin koulutusjärjestelmien**, myös korkeakoulutuksen, **rahoituksesta**. Vastustamme voimakkaasti EU:n sisäisten kilpailusääntöjen tulkintaa, jonka mukaan tällainen rahoitus syrjii yksityisiä koulutuspalvelujen tarjoajia. Samoin koulutusjärjestelmien laadun seurannan ja arvioinnin on oltava jatkossakin hallitusten eikä yksityisten luokitus- ja akkreditointiyhtiöiden tehtävä.

Osallisuutta edistävä inkluusiivinen yhteiskunta vanhuksille...

Historian näkökulmasta on edistystä, että vaurauden kasvun ja eliniänodotteen pitenemisen ansiosta useimmilla ihmisillä on Euroopan maissa mahdollisuus hyvään elämään työuran jälkeen. Euroopan maiden väestörakenteen muutoksesta huolimatta Euroopan vihreät haluavat paitsi taata kaikille yhtäläiset mahdollisuudet elää kolmannen iän arvokkaasti ja oikeudenmukaisesti, myös kehittää näitä mahdollisuuksia. Katsomme, että kaikki vanhat ihmiset ansaitsevat yhtäläisen mahdollisuuden valita, kuinka he elävät omaa elämäänsä, ja elää valitsemallaan tavalla mahdollisimman hyvin ja mahdollisimman pitkään. Tämä on osa visiotamme yhteiskunnasta, joka tarjoaa yhtäläiset mahdollisuudet kehitykseen ja itsensä toteuttamiseen. Kaikilla ihmisillä ikään katsomatta pitäisi olla oikeus päättää oman elämänsä suunnasta ja osallistua aktiivisesti yhteiskuntaelämään.

Paikallisen, alueellisen, kansallisen ja Euroopan unionin poliittisen yhteisön on turvattava tämä oikeus. Vanhat ihmiset ovat kaikkea muuta kuin tasa-arvoisessa asemassa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Yhteisenä poliittisena velvollisuutenamme on luoda ympäristö, joka tukee jatkuvuutta, itsemääräämisoikeutta ja omien voimavarojen käyttöä ja suojelee ikäihmisten identiteettiä.

Monet vanhat ihmiset jäävät yhteiskunnissamme vaille riittävää tukea, koska perhe- ja työelämässä vallitseva kulttuuri muuttuu, sosiaaliturvajärjestelmät ovat riittämättömiä ja hallitukset pyrkivät karsimaan julkisia menoja. Monissa tapauksissa ostovoima ratkaisee,

kuka saa parhaat mahdollisuudet elää haluamaansa elämää. Koska laadukkaista julkisista hoitopalveluista on pulaa, ikäihmiset ja heidän perheensä joutuvat selviytymään ongelmatilanteista omin voimin. Tämä ja eläke-erojen kasvu ovat synnyttämässä EU:n jäsenvaltioihin vanhojen ihmisten keskuuteen aivan uudenlaista sosiaalista epätasa-arvoa.

Siksi me vihreät ehdotamme

- 1 ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.** Euroopan vihreät painottavat työuran aikana toteutettavia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, terveellistä elinympäristöä sekä pitkäikäisyyttä ja terveyttä edistäviä elintapoja¹. Pidämme hyvin tärkeinä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joilla tuetaan heikoimmassa asemassa olevia sosiaalisia ryhmiä.
- 2 tarvittavan käytännön avun, kuntoutus- ja hoitopalvelujen tarjoamista maksutta ja syrjimättä.** Yhteiskunnan on tarjottava tarvittavaa käytännön apua, kuntoutuspalveluja ja yksilöllisiä hoitopalveluja tavalla, joka parantaa vanhojen ihmisten mahdollisuuksia valita, kuinka he elävät elämänsä, ja edistää sellaisten sosiaalisten verkostojen kehittymistä, joihin ikäihmiset ja muut voivat osallistua.
- 3 joustavaa asumista.** Vihreät haluavat, että vanhat ihmiset voivat elää kotona itsenäisesti niin kauan kuin he siihen pystyvät ja he sitä haluavat. Jotta ikäihmisten avohoito olisi mahdollista, hallitusten on tuettava uudenlaisia asumisen muotoja, kuten sukupolvien keskinäistä asumista, yhteisöasumista jne. Hallitusten pitäisi edistää sellaista asuinrakentamista, joka mahdollistaa ikääntyvän ihmisen asumisen kotona elämän loppuun asti.
- 4 moninaisuuden huomioimista paremmin hoitojärjestelmissä.** Koska maahanmuuttajien ensimmäinen sukupolvi on jäämässä eläkkeelle, vanhustenhoidossa on otettava enenevässä määrin ja kaikin osin huomioon etninen moninaisuus. Yksilöllisessä hoidossa pitäisi ottaa nyt huomioon uudenlaisia tarpeita, jotka liittyvät esimerkiksi erikoisruokavalioon, uskonnon harjoittamiseen jne.

... ja lapsille

Euroopan vihreät katsovat, että jokaisen lapsen kehityksen ja jokaiselle lapselle tarjoutuvien mahdollisuuksien maksimoinnin on oltava yksi EU:n yhteiskuntien tärkeimmistä tavoitteista. Lapset on otettava 2000-luvun EU:n hyvinvointiyhteiskuntien

¹ Ks. esimerkkejä terveydenhuoltoa ja työehtoja käsittelevistä kappaleista.

keskipisteeksi ainakin kahdesta syystä. Ensinnäkin Euroopan vihreät katsovat, että lastemme kehitys on itsessään tärkeä tavoite, joka mahdollistaa sen, että kaikki tulevien sukupolvien jäsenet voivat osallistua yhteiskunta- ja työelämään. Toiseksi kaikenlaisten perheiden tukemiseen ja lasten kehitykseen liittyy tärkeitä sosiaalisia hyötynäkökohtia. Ne edistävät sukupolvien sekoittumista yhteiskunnissamme. Ne ovat keino lujittaa sukupolvien välistä yhteisvastuuta. Ne tarjoavat kaikille vanhemmille hyvän tilaisuuden yhdistää kohtuullisin kustannuksin työ, ura ja perhe-elämä, ja näin torjutaan yhtä sukupuolisen syrjinnän suurimmista syistä. Meidän on panostettava kaikkien lasten henkilökohtaisen kehityksen turvaamiseen ja koulutustason nostamiseen, jos haluamme EU:n yhteiskuntien torjuvan omalta osaltaan planeettamme kohtaamia haasteita.

Perinteiset ajatukset, joiden mukaan perheet huolehtivat yksin lasten hoidosta ja kehityksestä ja perhe muodostuu elannon hankkivasta miehestä ja hänen vaimostaan, ovat edelleen vallalla EU:n eri maiden sosiaalipolitiikassa. Tämä on vahingollista, sillä perheen käsite on käymässä yhä häilyvämmäksi, naiset haluavat työskennellä ja luoda uraa, yhä useammat miehet haluavat osallistua perhe-elämään eikä yksi elättäjä kykene usein enää tarjoamaan perheelleen kohtuullista elintasoa. Pitäytyminen perinteisessä ajattelumallissa ja perhepolitiikassa estää meitä auttamasta kansalaisia hankkimaan lapsia ja heikentää monien lasten mahdollisuuksia elämässä. Nämä molemmat ovat asioita, joiden merkitys on kasvussa EU:n nyky-yhteiskunnissa.

Euroopan vihreät katsovat, että niin paikallisten, alueellisten, kansallisen kuin Euroopan unioninkin poliitikkojen on poistettava sosiaaliset esteet lasten hankkimiselta ja turvattava parhaat mahdolliset edellytykset lasten kehitykselle.

Siksi me vihreät ehdotamme

- 2 **lasten köyhyyden poistamista.** Köyhien ja tulojen epävarmuudesta kärsivien perheiden lapsilla on pulaa vaatteista, niukalti terveellistä ruokaa, heikot asuinolot ja vain vähän sosiaalista toimintaa. Lisäksi heidän mahdollisuutensa koulutukseen ja henkilökohtaiseen kehittymiseen ovat heikommat. Euroopan vihreät ehdottavat, että lasten köyhyys pyritään poistamaan seuraavien viiden vuoden aikana.
- 3 **perhe- ja työelämän tasapainoon tähtäävää politiikkaa.** Euroopan vihreät ehdottavat perhe- ja työelämän tasapainoon tähtäävää politiikkaa ja työntekijöiden oikeuksien turvaamista (esimerkiksi lyhennetty työaika, työskentely kotoa käsin, joustavat työajat työntekijän aloitteesta jne.). Näin työntekijöitä autettaisiin yhdistämään työ sekä työelämän ulkopuoliset velvoitteet ja valinnat, kuten lasten kasvattaminen.
- 4 **yleisiä ja kohtuuhintaisia lastenhoitopalveluja kaikille.** Yleisten lastenhoitopalvelujen tarjoamisella on suuri merkitys kansalaisille, jotka haluavat hankkia lapsia. Lisäksi se ehkäisee tehokkaasti elinaikaisten tulojen pienenemistä ja turvaa erityisesti naisten yhtäläiset mahdollisuudet työelämässä. Siispä yleiset ja kohtuuhintaiset lastenhoitopalvelut kasvattavat työvoimaa. Siksi EU:n jäsenvaltioiden

hallitusten pitäisi pitää kiinni Lissabonin strategian yhteydessä sopimastaan tavoitteesta järjestää yleisiä ja kohtuuhintaisia lastenhoitopalveluja. Me vihreät katsomme, että näitä palveluja pitäisi järjestää myös kaikille alle kolmivuotiaille lapsille ja että niiden pitäisi olla pienituloisille perheille maksuttomia. Panostamalla infrastruktuuriin ja lastenhoitopalvelujen laatuun edistämme tuloksekkaasti lasten sosiaalisten ja kognitiivisten taitojen ja heidän persoonallisuutensa kehittymistä ja tarjoamme tuleville sukupolville, myös suurimmassa syrjäytymisvaarassa oleville lapsille, yhtäläiset mahdollisuudet elämässä.

- 5 **pidempää äitiyslomaa ja vanhempainlomakorvausten maksamista vähintään 12 kuukauden ajan. Kannatamme komission ehdotusta pidentää äitiysloman vähimmäiskestoa ILO:n suosituksen mukaisesti 14 viikosta 18 viikkoon ja maksaa naisille äitiyspäivärahaa heidän täyden palkkansa verran, jos se on voimassaolevaa vähimmäismaksua suurempi, ja vähintään sairauspäivärahan verran.** Jotta vanhemmat saisivat kunnan mahdollisuuden hoitaa lapsiaan eroamatta työstään, Euroopan vihreät esittävät ehdotuksen, joka menee voimassaolevaa EU:n direktiiviä pidemmälle, eli että vanhempainlomakorvausta maksettaisiin 12 kuukauden ajalta. Tarvitsemme keinoja kannustaa molempia vanhempia pitämään lomaa. Siksi vanhempainloma pitäisi jakaa vanhempien kesken. Oikeus vanhempainlomaan on yhdistettävä työsuhdeturvaa koskevaan oikeuteen, työhön palaamista helpottaviin toimenpiteisiin sekä raskaana olevien naisten syrjintää torjuviin toimenpiteisiin.

... ja vammaisille

Vammaiset eivät voi elää itsenäistä elämää, ellei heillä ole mahdollisuutta käyttää kaikenlaisia palveluja (erityisesti koulujen, julkisen liikenteen yms. kaltaista infrastruktuuria). Vammaisten mahdollisuus käyttää näitä palveluja on heidän perusoikeutensa: se on myönteinen asia eikä sääliä tai armeliaisuutta. Vammaisten yhtäläiset oikeudet on otettava osaksi myös kehitysyhteistyötä.

Maailman väestöstä 10 prosenttia on vammaisia. Heistä 80 prosenttia elää kehitysmaissa. Uusi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus tuli voimaan 3. toukokuuta 2008. Se on ensimmäinen vammaisten oikeuksista laadittu kansainvälinen, oikeudellisesti velvoittava asiakirja. YK:n yleissopimuksessa taataan vammaisten yhtäläiset oikeudet kaikilla elämänalueilla ja politiikassa, myös kehitysyhteistyössä.

Siksi me vihreät ehdotamme seuraavaa:

- 1 EU:n on hyväksyttävä komission ehdotus viidenneksi syrjinnänvastaiseksi direktiiviksi voidakseen torjua työpaikan ulkopuolella tapahtuvaa syrjintää, joka perustuu vammaisuuteen, ikään, uskontoon tai vakaumukseen taikka seksuaaliseen suuntautumiseen.

- 2 Vammaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet on otettava huomioon kaikessa EU:n politiikassa.
- 3 Siksi YK:n uusi yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista on ratifioitava ja pantava täytäntöön nopeasti.
- 4 EU:n on tuettava kehitysyhteistyöllään kehitysmaiden pyrkimyksiä panna vammaisten oikeudet täytäntöön YK:n yleissopimuksen 32 artiklan mukaisesti. Siispä vammaisten oikeudet on sisällytettävä EU:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan.

Hyvää työtä - lupaus, joka on pidettävä heti

Vihreät kannattavat ”hyvän työn” käsitettä. Siinä yhdistyvät kehittyneet työehdot ja ajatus siitä, että jokainen voi pyrkiä omiin tavoitteisiinsa ja myötävaikuttaa kestävään yhteiskuntaan.

Vihreille oikeudenmukaiset työehdot tarkoittavat paljon muutakin kuin vain ILO:n tärkeimpien työnormien noudattamista. Näihin työnormeihin kuuluu työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi, ammattiyhdistys toiminta, suoja perusteettoman irtisanomisen varalta sekä oikeudenmukaiset ja reilut työolot ja työehdot. Niihin kuuluu myös työllisyysturva, terveellinen ja turvallinen työympäristö, riittävä palkka ja palkkatasa-arvo, vahva työsuhdeturva, kohtuulliset työajat, elinikäinen oppiminen, yhtäläiset mahdollisuudet, syrjinnän vastaiset toimenpiteet, työntekijöiden oikeus puolustaa etujaan ja osallistua, perhe-elämää tukevat työjärjestelyt, järjestelyt työelämän mukauttamiseksi työpaikan ulkopuolisen elämän vaatimuksiin, siirtotyöläisten kotouttaminen sekä sosiaaliturva ja edut.

Vihreät vastustavat voimakkaasti nykysuuntausta eli sitä, että työntekijöiden oikeuksia heikennetään joustavuuden ja kilpailukyvyn nimissä. Olemm vahvasti sitä mieltä, että työntekijöiden tiukka suojelu ja tiukat työnormit muodostavat yhteiskuntiemme perustan ja ovat täysin sovitettavissa yhteen korkean työllisyysasteen kanssa.

Oikeudenmukaisten työehtojen takaamiseksi ja ”hyvän työn” käsitteen toteuttamiseksi vihreät ehdottavat

- 2 **joustoa ja täyttä turvaa.** Joustavuuden ja turvan yhteen liittävä käsite on itse asiassa hyvin vihreä. Tämä käsite edellyttää riittävää sosiaalista suojelua, sosiaaliturvaa ja työttömyystukia, aktiivista työmarkkinapolitiikkaa,

mahdollisuuksia koulutukseen / elinikäiseen oppimiseen sekä kattavia hyvinvointijärjestelyjä, joihin kuuluu muun muassa yleinen mahdollisuus käyttää yleishyödyllisiä palveluja. Sen sijaan termiä ”joustoturva” käytetään liian usein väärin, kun sillä on tarkoitettu itse asiassa rajatonta joustoa ja sääntelyn purkamista. Vaikka joustavuus on tärkeää, jotta yhteiskuntamme ja taloutemme voivat reagoida muuttuvan maailman haasteisiin, myös turva on aivan yhtä tärkeää. Vihreät katsovat, että näiden tavoitteiden välinen tasapaino taattaisiin parhaiten työssäkäyviä kansalaisia ja työnantajia edustavien työmarkkinaosapuolten välisellä vahvalla, institutionalisoituneella vuoropuhelulla. Sillä on keskeinen asema laadittaessa työmarkkinoille sääntöjä ja välineitä (sopimusehdot, palkat, etuudet jne.). Tämä edellyttää vahvoja ja edustavia ammattiliittoja. **Me vihreät tavoittelemme ammattiyhdistysliikkeessä solidaarisempaa politiikkaa naisia ja maahanmuuttajia kohtaan sekä osallistavampaa poliittista strategiaa epätyypillisen ja epäsäännöllisen työn suhteen.**

- 3 **joustavuutta työaikojen suhteen.** Säännölliset työajat ovat tärkeä asia elämänlaadun kannalta sekä työelämän, perhe-elämän ja muiden vastuiden tasapainottamiseksi. Työaikojen säännöllisyys käsittää kohtuullisen viikoittaisen työtuntimäärän sekä sen, että niin miehillä kuin naisillakin on mahdollisuus vähentää ajoittain työaikaansa yksilöllisesti. Siksi vihreät vastustivat voimakkaasti EU:n neuvoston pyrkimystä nostaa **keskimääräinen** viikoittainen enimmäistyöaika 48 tunnista 60–65 tuntiin tai vieläkin korkeammaksi EU:n työaikadirektiivin hiljattain tehdyn tarkistuksen yhteydessä. Työaikasäännösten nojalla kansalaisille pitäisi jäädä riittävästi aikaa osallistua toimintaan työpaikan ulkopuolella ja järjestäytyä, jotta heidän vaikutuksensa työpaikkojen luomiseen voidaan maksimoida. Osa-aikatyön tekeminen on yleistä lähinnä naisten keskuudessa: se on usein kompromissistrategia, johon naiset päätyvät siksi, ettei saatavilla ole kohtuuhintaisia hoitopalveluja lapsille ja muille huollettaville henkilöille.
- 4 **asianmukaisia vähimmäispalkkoja.** Vihreät ehdottavat, että kaikissa EU:n jäsenvaltioissa otetaan käyttöön vähimmäispalkka. Näin voidaan torjua köyhyyttä ja suojella työntekijöitä – erityisesti niitä, joiden osaamistaso on matala – työnantajien hyväksikäytöltä. Kunkin maan on saatava päättää itse siitä, kuinka nämä vähimmäispalkat asetetaan (esimerkiksi säätämällä laki, tekemällä työehtosopimuksia eri tasoilla jne.). Niiden on sallittava esimerkiksi alakohtaiset tai maantieteelliset erot. Jos näillä keinoin halutaan edistää EU:n jäsenvaltioiden sisäistä ja niiden välistä tasa-arvoa, vähimmäispalkan taso on suhteutettava kunkin maan keskimääräiseen palkkatasoon. Jotta vähimmäispalkkajärjestelmä toimisi tehokkaasti, sitä on sovellettava myös epätyypillisiin työsuhteisiin.
- 2 **sukupuolten välisten palkkaerojen torjumista.** Vaikka samapalkkaisuutta

edistävä EU:n oikeudellinen kehys onkin melko kattava, EU:n jäsenvaltioissa on edelleen sukupuolten välisiä palkkaeroja. EU:n on tärkeää asettaa konkreettiset tavoitteet ja aikataulut sukupuolten palkkaerojen poistamiseksi (ks. ”hyvän työn” saamista käsittelevä kappale). Vaadimme palkkatasa-arvoon tähtäävää politiikkaa, jolla puututaan sukupuolten väliseen suoraan tai välilliseen palkkasyrjintään. Vaadimme yhtäläisiä mahdollisuuksia edistävää politiikkaa, jolla naisia kannustetaan jatkuvaan työntekoon ja jolla pyritään panemaan piste työmarkkinoiden eriytymiselle sukupuolen mukaan. Vaadimme palkkapolitiikkaa, jolla pyritään lisäämään palkkatasa-arvoa ja parantamaan eri aloilla matalapalkkaisista ja/tai naisvaltaisista töistä maksettavaa palkkaa.

- 3 **yhdenvertaista kohtelua ja samaa palkkaa siirtotyöläisille.** Jokaisella pitäisi olla oikeus tehdä työtä missä tahansa päin Euroopan unionia, ja on erittäin ikävää, ettei tätä perusoikeutta sovelleta yhtenäisesti kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Työntekijöiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden vastapainona on taattava perusoikeuksien kunnioittaminen ja tarjottava hallituksille ja ammattiliitoille mahdollisuus varmistaa yhdenvertainen kohtelu ja se, ettei ketään syrjitä. Emme voi katsoa läpi sormien sitä, että siirtotyöläisille maksetaan vähemmän kuin oman maan työntekijöille, koska heitä pidetään ”apujoukkoina”. Lisäksi se, että siirtotyöntekijöiden aiheuttama matalapalkkakilpailu rasittaa vastaanottavien maiden työntekijöitä, on omiaan aiheuttamaan muukalaisvihaa ja kielteistä suhtautumista Euroopan unionia kohtaan. Siksi on kaikkien edun mukaista, että työntekijät saavat samat ehdot, olivatpa he oman maan työntekijöitä tai maahanmuuttajia. Vihreät vaativat jäsenvaltioita soveltamaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ensimmäisestä päivästä lähtien, kun työntekijöitä lähetetään ulkomaille työhön. Katsomme, että meidän on varmistettava EU:n lainsäädäntöön tehtävin muutoksin, etteivät sisämarkkinasäännöt merkitse loppua ”samasta työstä sama palkka” -periaatteelle, työntekijöiden oikeuksille, myös lakko-oikeudelle, sekä kansallisille tai alueellisille työehtosopimuksille.
- 4 **sääntöjenvastaisen työn torjuminen.** Vaikka epätyypillinen työsuhde voikin hyödyttää työntekijää, jos se sopii hänen elämäntilanteeseensa ja perustuu työntekijän omaan valintaan, vihreät suhtautuvat kriittisesti tilapäisten työsuhteiden, sääntöjenvastaisten työehtojen ja epätyypillisten työsopimusten yleistymiseen. Monissa tapauksissa työntekijä ei tee epätyypillistä työtä omasta tahdostaan. Lisäksi monet työntekijät – etenkin nuoret, maahanmuuttajat ja naiset – jäävät vaille työntekijöiden perusoikeuksia ja sosiaalisia perusoikeuksia. Tämä on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaista. Tuomitsemme siksi sen, että vakituiset työsuhdet korvataan epätyypillisillä työsuhteilla tilanteissa, joissa tämä ei ole taloudellisesti välttämätöntä, työntekijöiden ja yleisön edun vastaisesti. Vihreät ehdottavat perusoikeuksien, kuten asianmukaisen

työllisyysturvan ja työsuojelun takaamista kaikille työntekijöille heidän sopimusjärjestelyihinsä katsomatta. Meidän on varmistettava lainsäädännön keinoin, että vuokratyöntekijöihin sovelletaan välittömästi samoja perussääntöjä ja että he saavat samaa palkkaa kuin jos he olisivat yritysten omia työntekijöitä.

- 5 **pimeän työn torjumista.** Pimeän työn ja harmaan talouden jatkuva kasvu EU:n eri jäsenvaltioissa, vahingoittaa taloutta, jättää työntekijät vaille suojaa, on haitaksi kuluttajille, pienentää verotuloja ja tekee yritysten välisestä kilpailusta epäoikeudenmukaista. Siksi EU:n jäsenvaltioiden kansallisten lainvalvontaviranomaisten, työsuojeluvalvonnan ja ammattiliittojen, sosiaaliturvahallinnon ja veroviranomaisten toimia on koordinoitava keskenään voimakkaasti. Joidenkin EU:n kansalaisten ja yhteisön ulkopuolisista maista saapuvien siirtotyöläisten työluvien rajoittaminen johtaa pimeään talouden kasvuun ja paperittomien työntekijöiden hyväksikäyttöön. Meidän on keskityttävä työntekijöiden perusoikeuksiin perustuviin välineisiin ja mekanismeihin torjuaksemme hyväksikäyttöä, säännelläksemme alihankintaan ja työntekijöiden ulkoistamiseen liittyviä vastuukysymyksiä ja helpottaaksemme laillista työllistämistä. Vaadimme, että EU:n lainsäädännössä määritellään itsenäisen ammatinharjoittamisen (*self-employment*) ja työnantajan alaisuudessa työskentelyn (*dependent employment*) käsitteet näennäisen itsenäisen ammatinharjoittamisen torjumiseksi. Vaadimme myös lainsäädäntöä, jolla torjutaan postilaatikkoyhtiöitä, jotka on perustettu ainoastaan ”apujoukkojen” toimittamiseksi vastaanottaviin maihin, jotta kyseisissä maissa voimassa olevia sääntöjä ja säädöksiä voidaan kiertää erityisesti palkkojen ja työolojen osalta.
- 2 **syrijinnän torjumista ja moninaisuuden hallintaa.** Kestävän työympäristön perustana on työpaikka, joka tarjoaa työntekijöilleen yhdenvertaiset mahdollisuudet ja jolla ei esiinny syrjintää. Vihreät vaativat panemaan EU:n syrjinnänvastaiset direktiivit kunnolla täytäntöön ja edistämään monimuotoisuuden hallintaa työssä sekä kehottavat EU:ta laatimaan mustan listan yrityksistä, jotka rikkovat työntekijöiden perusoikeuksia ja sosiaalisia perusoikeuksia, myös syrjinnänvastaista lainsäädäntöä.
- 3 **elinikäistä oppimista.** Paras keino saada hyvä työpaikka on kehittää omia kykyjään koko elämän ajan. Koska taloutemme on muuttumassa entistä tietopohjaisemmaksi, tämä on myös yritystemme menestyksen välttämätön edellytys sekä tärkeä valtti yhteiskunnillemme niiden tarttuessa edessään oleviin haasteisiin, erityisesti niiden ryhtyessä suuriin muutoksiin, joita ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttää. Tämä koskee kaikkia ja jokaista alaa, myös henkilökohtaisten palvelujen alaa, vaikka ensi näkemältä voisi luulla, ettei tämä ala edellytä erityistä osaamista. Elinikäinen oppiminen on tärkeä tapa torjua matalapalkkaisuutta ja parantaa tuotteiden ja palvelujen laatua. Vihreät ehdottavat uuden oikeuden tunnustamista. Tämä oikeus olisi kaikkien

yhtäläinen oikeus elinikäiseen oppimiseen, ja sitä tuettaisiin korottamalla EU:n koulutusmäärärahoja, järjestämällä erityisiä koulutusohjelmia ja säätämällä asianmukaista lainsäädäntöä, jonka nojalla kansalaiset voivat kouluttautua elämänsä kaikissa vaiheissa (esimerkkeinä elinikäisen oppimisen ohjelmien tukeminen, mahdollisuus pitää uran aikana sapattivapaata, työnantajien velvoittaminen tarjoamaan palkallista koulutusta jne.).

Kaikille paremmat mahdollisuudet hyvään työpaikkaan

Me vihreät kannatamme tavoitetta, jonka mukaan kaikkien yksilöiden voimavaroja on vahvistettava ja heitä on kannustettava osallistumaan aktiivisemmin työelämään tai harjoittamaan ammattia itsenäisesti kehittämällä heidän itsenäisyyttään ja innovointikykyään. Toisaalta korostamme, ettei yksilöiden pitäisi joutua koskaan kantamaan yksin vastuuta työmarkkinoille osallistumisesta – varsinkaan, jos he kuuluvat yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin. Aidosti ”aktiivisessa sosiaalisessa valtiossa” viranomaisten on luotava puitteet, jotka kannustavat yksilöitä hakemaan työpaikkaa ja suojelevat heidän elämänlaatuaan ja elintasoaan myös siinä tapauksessa, etteivät he onnistu saamaan työtä. Työnantajia pitäisi myös ”aktivoida” siinä mielessä, että myös niiden on kannettava vastuu siitä, etteivät yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevat ryhmät jää muista jälkeen. Hallitukset, yritykset ja yksilöt on saatava yhtä lailla kantamaan vastuunsa.

Useissa jäsenvaltioissa on onnistuttu melko hyvin torjumaan joukkotyöttömyyttä. Näissä valtioissa hallitukset ovat onnistuneet luomaan yksilöille turvaa ja mahdollisuuksia tarjoavat puitteet. Valitettavasti monissa maissa niin sanottu aktivoiva politiikka on tarkoittanut sitä, että työttömiä hätyytetään, elleivät he onnistu saamaan työpaikkaa. Vaikka me vihreät olemmekin samaa mieltä siitä, että väärinkäytöksiä on torjuttava, katsomme myös, että kaikkien sosiaalietuuksien epääminen yksilöiltä merkitsee sosiaalista taantumista ja aiheuttaa viime kädessä vain vahinkoa.

Kuten edellisessä kappaleessa tuotiin jo esiin, me vihreät emme myöskään katso, että kaikki taloudellinen toiminta on samanarvoista ja että työttömien pitäisi siksi ottaa vastaan mikä tahansa työpaikka työehtoista, toimialasta tai työn ja kodin välisestä etäisyydestä riippumatta. Kaikki nämä tekijät on otettava huomioon työnhakijoiden yksilöllistä tilannetta arvioitaessa.

Lisäksi viranomaisten pitäisi pidättäytyä ehdottomista vero- ja sosiaalikulusten leikkauksista, jotka johtavat ainoastaan verotukselliseen ja sosiaaliseen polkumyyntiin. On paljon tehokkaampaa mukauttaa näitä kustannuksia luotujen työpaikkojen ja yhtiöiden työvoiman sosiaalisen rakenteen mukaan.

Konkreettisemmin ilmaistuna me vihreät esitämme ehdotuksia, jotka liittyvät neljään toisiaan täydentävään näkökohtaan.

1 Työpaikkojen syntymisen edistäminen:

- 1 Viranomaisten pitäisi investoida ensisijaisesti vihreään talouteen ja työvoimavaltaisiin aloihin, jotka tuottavat sosiaalista lisäarvoa (henkilökohtaiset palvelut, terveydenhuolto, opetus ja koulutus jne.).
- 2 Viranomaisten pitäisi erityisesti tukea yhteisötaloutta (pienentämällä voittoa tavoittelemattomalla alalla sekä yhteisötalouden kriteerit täyttävän taloudellisen toiminnan parissa työskentelevien ihmisten sosiaalikuluja).
- 3 Viranomaisten pitäisi kehittää yhtenäisiä, paikallisia kehitysstrategioita, jotka perustuisivat kaikkien paikallisten talous-, sosiaali- ja kulttuurialan toimijoiden välisiin kumppanuuksiin, jotta nämä kehittäisivät yhteistyössä toimintaa, joka on kytköksissä paikallisiin tarpeisiin, resursseihin ja ominaispiirteisiin.

2 Työmarkkinavalmiuksien tukeminen:

- 1 Viranomaisten pitäisi laatia yhdessä työmarkkinaosapuolten ja työvoimatoimistojen kanssa johdonmukaiset ja jäsennellyt työllistymis- ja kotoutumissuunnitelmat erityisesti heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille.
- 2 Jäsennellyissä suunnitelmissa pitäisi keskittyä teknisten taitojen kehittämiseen ja ottaa myös huomioon syrjäytymisen eri ulottuvuudet: asuminen, terveydenhuolto, kulttuuri, julkisten palvelujen saatavuus, liikenne jne.
- 3 Koulutuksessa pitäisi keskittyä perustaitojen (kuten lukutaidon) hankkimiseen ja henkilökohtaisten voimavarojen (kuten itsevarmuuden) kehittämiseen. Suunnitelmien pitäisi kattaa kaikki vaiheet koulutuksesta työelämään.
- 4 Viranomaisten pitäisi laatia kansalaisia suojelevat puitteet, jolla taataan, että työttömille maksetaan työttömyyskorvausta niin kauan kuin he osallistuvat jäsenneltyyn ohjelmaan, ja jolla suojellaan kansalaisten ehdotonta oikeutta vähimmäistuloon. ”Joustoturvasta” puhuttaessa etusijalle pitäisi asettaa ”turvan” käsite, kun taas ”jouston” pitäisi olla turvaan nähden toissijainen, sillä edellytyksellä, että olemassa on jo sopiva ja tehokas suojelujärjestelmä.

- 5 Työn kestämatön luonne (toimiala, työehdot, etäisyys kotoa) pitäisi katsoa asianmukaiseksi syyksi, jonka perusteella työtön voi kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä.

3 Työajan jakamisen edistäminen:

- 1 Viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten pitäisi pyrkiä kollektiivisin neuvotteluin laskemaan enimmäistyöaikaa kansallisesti tai alakohtaisesti. Nykyisen poliittisen tilanteen valossa on ensisijaisen tärkeää torjua politiikkaa enimmäistyöajan nostamiseksi (*"suuremman työtuntimäärän tekeminen lisätulojen ansaitsemiseksi"*.)
- 2 Työntekijöiden hyvinvointi parantaa työn tuottavuutta. Sekä julkisen että yksityisen sektorin työnantajien pitäisi tarjota työntekijöille mahdollisuus päättää itse ajankäytöstään elämäntilanteensa mukaisesti siten, että työntekijät voisivat esimerkiksi valita, haluavatko he enemmän vapaa-aikaa vai ansaita enemmän rahaa. Tämä olisi erityisen tärkeää pienten lasten vanhemmille. Myös mahdollisuus pitää opinto- ja vuorotteluvapaata lisää hyvinvointia ja tuottavuutta.
- 3 Viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten pitäisi edistää yhdessä vähitellen tapahtuvaa eläkkeelle jäämistä, niin että iäkkäitä työntekijöitä kannustettaisiin vähentämään työntuntejaan vähitellen sen sijaan, että he siirtyvät suoraan kokopäivätyöstä kokopäiväeläkkeelle.

4 Yhtäläisten työnsaantimahdollisuuksien edistäminen:

- 1 Vanhemmuudesta aiheutuvat kustannukset pitäisi jakaa isien ja äitien työnantajien kesken, jotta sosiaaliturvamaksut eivät aiheuttaisi sukupuoleen perustuvaa syrjintää.
- 2 Niin sanotuille sosiaalisille yrityksille, jotka työllistävät esimerkiksi pitkäaikaistyöttömiä, pitäisi myöntää verohelpotuksia yms.
- 3 Tasa-arvoa voitaisiin edistää positiivisen syrjinnän keinoin. Julkisen sektorin pitäisi näyttää esimerkkiä palkkaamalla yhtä pätevistä nais- ja mieshakijoista se, jonka sukupuoli on aliedustettuna.
- 4 Viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten pitäisi torjua aktiivisesti kaikenlaista työmarkkinoilla ilmenevää syrjintää ja edistää työssä kaikenlaista moninaisuutta, joka voi liittyä esimerkiksi etniseen taustaan, sukupuoleen,

vammaisuuteen, uskontoon tai vakaumukseen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Nämä ulottuvuudet on nähtävä taloudessa pikemminkin valtteina kuin taakkana.

Kestävät ja yleiset eläkkeet

Me Euroopan vihreät lupaamme, että otamme yhteisten toimiemme yhdeksi sosiaalisesti painopisteeksi vanhusten köyhyyden torjumisen sekä ihmisarvoisen elämän takaamisen vanhoille ihmisille.

Ikääntyneiden sosiaaliturva heidän yhteiskuntaluokkaansa tai yhteiskunnalliseen asemaansa katsomatta oli poliittinen tavoite jo kauan ennen nykyaikaisen hyvinvointivaltion luomista. Vanhoille ihmisille tyypillinen köyhyys oli yksi niistä suurista yhteiskunnallisista epäkohdista, joiden torjumiseksi hyvinvointivaltio suunniteltiin. Vaikka nykyaikaisen sosiaalipolitiikan syntymisestä onkin kulunut yli sata vuotta, vanhojen ihmisten köyhyyttä ei ole saatu poistettua yhdestäkään Euroopan maasta. Maat ovat toki edistyneet asiassa huomattavasti, ja nykyisin joissakin maissa ikäihmisten köyhyys on vähäisempää kuin koskaan ennen. Havaittavissa on kuitenkin myös uusia, köyhyyden kasvuun viittaavia merkkejä: vanhojen ihmisten köyhyys on selvästi yleistymässä seuraavien 10–15 aikana, ellei sitä torjuta.

EU:n eri jäsenvaltioissa on käytössä monenlaisia eläkejärjestelmiä, ja jäsenvaltiot kantavat poliittisen vastuun niiden kehittämisestä. Toisaalta eläkejärjestelmiin liittyy yhteisiä haasteita, joihin kaikkien yhteiskuntiemme on puututtava.

Euroopan vihreän puolueen tehtävänä ei ole laatia yleistä eläkejärjestelmää, sillä näiden järjestelmien juuret ovat syvällä kansallisissa perinteissä. Olipa järjestelmä mikä tahansa, me vihreät vastustamme markkinalähtöistä ajattelua, jonka mukaan eläkejärjestelmät on yksityistettävä, jotta ne voivat pysyä vakaina väestörakenteen muuttuessa ja nykyisissä kilpailuolosuhteissa.

Jotta eläkejärjestelmistä voidaan tehdä kestäviä ja aidosti yleisiä, me vihreät katsomme, että

- 1 **hallitusten on kannettava vastuunsa** julkisten eläkejärjestelmien lujittamisesta ja niiden kehittämisestä kestäväan suuntaan, sillä ne ovat yleisiä ja perustuvat yhteisvastuuseen.
- 2 **kaikilla eläkejärjestelmillä on taattava sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja**

osallisuuden edistäminen ja että niillä on puututtava perustavanlaatuisiin puutteisiin ja epäkohtiin, joihin vanhojen ihmisten köyhyys perustuu. Tärkein vaatuksemme on se, että vanhuuden köyhyyden vastaiset toimet koskevat kaikkia: sekä naisia että miehiä, maan alkuperäisiä kansalaisia ja maahanmuuttajia, eri ammattien edustajia, työssä olleita, pitkään työttömiä sekä *niitä, jotka eivät ole koskaan olleet ansiotyössä*. Kukin jäsenvaltio ratkaiskoon itse, saavutetaanko tämä tavoite eläkejärjestelmän vai sosiaaliturvajärjestelmän avulla.

- 3 **yksityisten järjestelmien käyttöön ei pitäisi kannustaa sosiaalisesti epäoikeudenmukaisin verohelpotuksin.**
- 4 **eläkemenojen tarpeellinen korotus** on yksi suurimmista syistä, joiden vuoksi sosiaaliturvajärjestelmän rahoituksen rakennetta on uudistettava. Asiasta lisää viimeisessä kappaleessa.
- 5 **investoinnit on suunnattava uudelleen eläkerahastoihin.** Tällä hetkellä valtaosaa eläkerahastoista käytetään keinotteluun ja niiden varoja investoidaan sosiaalisesti vastuuttomaan ja kestävämmään toimintaan. Vihreät haluavat suunnata niiden investoinnit uudelleen pakollisin toimenpitein kestävään kehitykseen ja sosiaalisesti vastuulliseen toimintaan.
- 6 **eläkejärjestelmillä on pyrittävä sukupuolten tasa-arvoon.** Koska eläkejärjestelmistä maksetaan yleensä eläkettä henkilön tekemien työvuosien mukaan, naiset ovat usein miehiä heikommassa asemassa. Myös sukupuolten väliset tuloerot johtavat usein siihen, että naisten eläkkeet ovat pienempiä. Haluamme muuttaa tämän epäkohdan, koska uskomme sukupuolten väliseen oikeudenmukaisuuteen. Koska epävarmat työsuhteet yleistyvät monilla työmarkkinoilla, tällaisissa vaikeissa olosuhteissa työskentelevät ovat usein suoraan matkalla kohti vanhuusiän köyhyyttä. Haluamme tähän muutoksen, koska haluamme taata jokaiselle mahdollisuuden elämään köyhyysrajan yläpuolella.
- 7 **julkisista eläkejärjestelmistä on tehtävä aidosti yleisiä.** Koska yhä useammat toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina eivätkä siksi kuulu lakisääteisiin tai yrityksen järjestämiin eläkejärjestelmiin mutteivät myöskään ansaitse riittävästi voidakseen valita yksityisrahoitteisen vaihtoehdon, he ovat yhä suuremmassa vaarassa joutua tilanteeseen, jossa heillä ei ole minkäänlaista turvaa vanhuuden varalle. Haluamme korjata tämän epäkohdan liittämällä nämä henkilöt julkisiin eläkejärjestelmiin.
- 8 **oikeuksien siirrettävyys on turvattava, mutta verovelvoitteet on hoidettava.** Koska yhä useammat muuttavat uransa aikana EU:n eri jäsenvaltioiden välillä, he törmäävät lukuisiin hallinnollisiin ongelmiin halutessaan varmistaa, etteivät he menetä vanhuuden varalle ansaitsemaansa turvaa. Haluamme muuttaa tätä

tilannetta siten, että kaikki eläke-etuudet olisivat siirrettävissä kaikkialla EU:ssa. Samalla on kuitenkin varmistettava, että jokainen hoitaa omat verovelvoitteensa.

- 9 **kaikkien on saatava oikeus eläkepäiviin.** Julkisen eläkejärjestelmien, yksityisten eläkkeiden ja kansalaisten terveyden paranemisen ansiosta yhä useammat EU:n kansalaiset voivat tehdä vapaita valintoja eläkevuosiensa suhteen **eli he voivat elää hyvää elämää eläkkeelle jäätyään, ennen kuin vakava sairaus heikentää heidän toimintakykyään.** Osalta vanhuksista puuttuu tämä mahdollisuus: he eivät pysy terveinä yhtä pitkään, tai he saavat vain pientä eläkettä tai eivät saa eläkettä lainkaan. Haluamme kehittää joustavia eläkejärjestelmiä, joiden myötä kaikki saavat oikeuden eläkepäiviin. Joidenkin kohdalla tämä voi tarkoittaa mahdollisuutta jäädä varhaiseläkkeelle, toisten kohdalla puolestaan mahdollisuutta siirtää eläkkeelle jäämistä.
- 10 **EU:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä on edistettävä.** EU:n jäsenvaltioiden hallitusten pitäisi sopia keskenään vastavuoroisen, vuosittain käytettävän ja niiden eläkejärjestelmiä koskevan raportointi- ja vuoropuhelumekanismin perustamisesta Euroopan unioniin. Tämän pitäisi lisätä avoimuutta ja mahdollistaa sen vertaileminen, kuinka tehokkaasti kansallisilla eläkejärjestelmillä torjutaan köyhyyttä, erityisesti heikommassa asemassa olevien ryhmien, kuten iäkkäiden naisten, maahanmuuttajien, suurperheiden vanhempien, epävarmassa työsuhteessa olevien ihmisten tai työttömien köyhyyttä. Euroopan parlamentti ja jäsenvaltioiden parlamentit pitäisi pyytää mukaan keskustelemaan näistä raporteista. Tämä auttaisi jäsenvaltioiden parlamentteja säätämään lakeja, jotka voisivat olla tärkeä apu vanhojen ihmisten köyhyiden torjumisessa.

Terve elämä – ihmisen perusoikeus

Hyvä terveys on hyvän elämän perusedellytys. Vihreille terveydellisten haittojen ehkäiseminen on ensimmäinen askel kohti tämän tavoitteen saavuttamista. Ympäristömme laatu, erityisesti veden ja ilman laatu, vaikuttaa terveyteemme. Yhteiskunnissamme esiintyy syövän kaltaisia sairauksia niin paljon, että niistä on tullut ensisijainen kuolinsyy. Ilmastonmuutos tuo mukanaan uudenlaisia haasteita: sairauksien kirjo muuttuu, ja kesähelteet vaikuttavat heikoimpiin. Terveyteemme vaikuttavat myös syömämme ruoan laatu, työolomme, asumisen laatu sekä tapa, jolla liikumme ympäristössämme. Meidän on turha yrittää vaikuttaa kaikkien näiden tekijöiden terveysvaikutuksiin, elleimme puutu ensin niiden taustalla oleviin syihin.

Koska oikeus terveeseen elämään on yksi ihmisen tärkeimmistä perusoikeuksista, me vihreät katsomme, että hallitukset ovat ensisijaisesti vastuussa terveyspolitiikasta – sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn että niiden hoitamiseen liittyvistä näkökohdista.

Terveydenhuolto on yleishyödyllinen palvelu. Tästä syystä yleinen etu on asettava markkinoiden lakien edelle, jos nämä ovat keskenään ristiriidassa.

Hallitusten on pyrittävä ensisijaisesti varmistamaan, että yhteiskunnan jokaisella jäsenellä on mahdollisuus käyttää laadukkaita terveydenhuoltopalveluja. Kukaan ei saa jäädä vaille näitä palveluja yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Tämä edellyttää sitä, että heikoimmassa asemassa oleviin sosiaalisiin ryhmiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska kestäväällä terveystaloudella on tähdättävä ensisijaisesti siihen, että palvelut ovat yleisiä, kattavia ja kohtuuhintaisia. Lisäksi me vihreät katsomme, että ihmisille on tarjottava terveydenhuoltopalveluja, myös mielenterveyspalveluja, mahdollisimman lähellä heidän kotiaan. Tämä edellyttää terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien tiivistä ja monipuolista verkostoa, johon kuuluu niin yleislääkäreitä, yhdistyksiä ja paikallissairaaloja kuin suuriakin laitoksia, jotka kykenevät hoitamaan vaikeimpia tapauksia. Tästä näkökulmasta katsomme, että yleislääkärit ja muut ensivaiheessa konsultoitavat asiantuntijat (lastenlääkärit, gynekologit, hammaslääkärit jne.), jolla on pitkäaikainen ja luottamuksellinen suhde potilaisiinsa, ovat keskeisessä asemassa terveydenhuollon tehokkuuden ja tuloksellisuuden varmistamisen kannalta.

Tämän dokumentin muissa kappaleissa sekä Euroopan vihreän puolueen muissa asiakirjoissa on lisätietoa, jossa käsitellään monia konkreettisia ja erityisesti ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joilla voidaan parantaa kansalaisten terveyttä.

Erityisesti terveydenhuollon osalta me vihreät ehdotamme

- 1 että hallitukset tukisivat aktiivisesti terveellisiä elämäntapoja** edistämällä terveitä valintoja, jotka liittyvät ravintoon, liikuntaan, harrastuksiin, alkoholin, tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden kulutukseen, perhekasvatukseen, sukupuolitautilien (myös HIV:n) leviämisen ehkäisemiseen jne. Myös vastuulliseen ajotapaan pitäisi kiinnittää erityistä huomiota, sillä tieliikenneonnettomuudet ovat edelleen merkittävä kuolinsyy eri puolilla Eurooppaa. Tähän pitäisi pyrkiä tehostamalla tiedotuskampanjoita ja lisäämällä lapsille suunnattuja opetusohjelmia.
- 2 että EU ja jäsenvaltioiden hallitukset parantaisivat työympäristön turvallisuudesta ja terveellisyydestä annettua lainsäädäntöä.** Katsomme, että työntekijöitä on suojeltava melun, auringon aiheuttaman säteilyn ja muun säteilyn, liian kuumien työolojen ja pitkien työaikojen kaltaisilta vaaratekijöiltä. Lainvalvontatoimia on tehostettava tällä alalla.
- 3 että EU lakkauttaa kaikki jäljellä olevat, tupakkateollisuudelle maksettavat tuet,** jotka ovat edelleen osa yhteistä maatalouspolitiikkaa.
- 4 että EU kannustaa jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä** niiden terveydenhoitojärjestelmien laadun parantamiseksi. Me vihreät ehdotamme EU:n

laajuisia toimintasuunnitelmia tiettyjen tautien hoidon parantamiseksi. Tähän on jo ryhdytty syövän hoidon alalla. Lisäksi EU:n pitäisi säätää terveydenhoidon laatua koskevista vähimmäisvaatimuksista.

- 5 **että hallitukset ryhtyvät toimiin varmistaakseen, että eri puolilla EU:ta on käytettävissä nyt ja tulevana vuosina riittävästi hyvin koulutettuja terveydenhuollon ammattilaisia.** Tiiviin ja monipuolisen terveydenhuoltopalveluverkoston luomiseksi meidän on koulutettava lääkäreitä – erityisesti lääkäreitä, joiden puoleen potilaat ensisijaisesti kääntyvät – sairaanhoitajia sekä muita terveydenhuoltohenkilökuntaa avustavia henkilöitä ja tarjottava riittävän monelle mahdollisuus ammattinsa harjoittamiseen.
- 6 **rajat ylittävän terveydenhuollon suhteen,** että jäsenvaltioiden terveydenhuoltopalvelujen välistä koordinointia on parannettava, jotta voidaan varmistaa, etteivät maasta toiseen matkustavat ihmiset, joiden määrä kasvaa jatkuvasti, kohtaa tarpeettomia ongelmia. Lisäksi on toteutettava toimenpiteitä, joilla selvennetään vastuut rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyvissä tapauksissa ja varmistetaan, ettei kansalaisten mahdollisuus lähteä hoidettavaksi EU:n toiseen jäsenvaltioon ja saada kuluista korvausta vaarana kansallisten sosiaaliturva- ja terveydenhuoltojärjestelmien kestävyyttä.
- 7 **EU:n tason koordinointia** rajat ylittävien terveydenhuoltopalvelujen alalla ilmenevien **petosten ja korruption torjumiseksi** ja sen varmistamiseksi, että rahat todella käytetään terveydenhuoltoon. Kannatamme esimerkiksi terveydenhuoltopalvelujen rajat ylittävään koordinointiin liittyvän hallinnon parantamista sekä lääkevääreännösten myynnin ja käytön torjunnan tehostamista.
- 8 **että EU:hun kehitetään ja EU:ssa ylläpidetään terveydenhuollon infrastruktuuria,** joka ei ole riippuvainen niin sanottujen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kaltaisista järjestelmistä, jotka tarjoavat kansalaisille palveluja mutta aiheuttavat valtavat kustannukset tuleville veronmaksajille.
- 9 **että kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien hallintoa kehitetään demokraattisempaan suuntaan ottamalla esimerkiksi potilaat tähän työhön mukaan.**

Sosiaalinen hyvinvointi – arvo, ei pelkkä kustannus

Tapa, jolla hyvinvointivaltio rahoitetaan, vaihtelee maasta toiseen. Rahoitus on peräisin joko veronmaksajien maksamista verovaroista, tai se järjestetään työvoiman suorittamin sosiaaliturvamaksuin. Useimmissa maissa käytetään kummakin rahoituslähteen

yhdistelmää.

Useimmat hyvinvointivaltioiden kohdanneet viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana taloudellisia vaikeuksia eri syistä. Ensinnäkin työttömyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat lisänneet menoja monissa maissa. Toiseksi terveydenhuoltoalaa on täytynyt laajentaa yhteiskuntiemme ikääntymisen, uusien tautien ilmenemisen sekä yhä kalliimpien hoitojen vuoksi. Kolmanneksi väestön ikääntyminen merkitsee sitä, että yhteiskunnan on käytettävä entistä enemmän varoja eläkkeisiin. Eläkettä maksetaan yhä useammalle ja yhä pidempään, ja hyvinvointivaltion on vastattava uuteen kasvavaan tarpeeseen: myöhäisvanhuudessa syntyvään avuntarpeeseen. Neljänneksi valtioiden on varattava enemmän määrärahoja koulutukseen, sillä nykytaloudessa työntekijöiden taidot ovat kilpailun kannalta keskeisessä asemassa. Viimeisenä muttei vähäisimpänä verokilpailu ja veroparatiisit ovat pienentäneet tuloja, joilla jäsenvaltiot voivat rahoittaa näitä kasvavia tarpeita. Esimerkiksi yritysverot ovat pienentyneet EU:ssa reaalisesti keskimäärin 10 prosenttiyksikköä viimeisten 10 vuoden aikana jäsenvaltioiden välisen verokilpailun vuoksi.

Katsomme, että hyvinvointijärjestelmiemme rahoitusongelmiin on puututtava, muttemme usko tavanomaisen yhdistelmän – yksityistämisen ja hyvinvointisäännösten heikentämisen – tarjoavan ratkaisua asiaan. Sosiaalietuudet (eläkkeet, työttömyyskorvaukset jne.) ovat monille ainut tulonlähde taikka investointi, jonka varaan tuleva elämä rakennetaan (opintotuki yms.).

Koska bruttokansantuotteessa mitattuna emme ole koskaan olleet näin ”rikkaita”, on ristiriitaista, ettemme kykene rahoittamaan sosiaalisia ohjelmia torjuaksemme riskejä, joita kykenimme torjumaan aikaisemmin. Me vihreät olemme vakuuttuneita siitä, että voidaksemme puuttua väestörakenteen kehitykseen ja lisätäksemme sosiaalista osallisuutta Euroopassa meidän on käytettävä entistä suurempi osa bruttokansantuotteestamme hyvinvointiin – siitäkin huolimatta, että otamme huomioon ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ja työttömyyden vähentämisen myönteiset vaikutukset. Tämä on meille sekä tärkeä eettinen velvollisuus että sijoitus tulevaisuuteemme.

Edellä esitetyn perusteella me vihreät ehdotamme seuraavia toimenpiteitä:

- 1 **Uusi vihreä sopimus.** EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen aloite, jolla edistetään vihreiden investointien uutta aaltoa. Näin valmistellaan taloutta öljyn jälkeiseen aikaan ja ehkäistään ilmastonmuutoksen pahenemista. Samalla tämä kasvattaa hyvinvointijärjestelmän tuloja ja vähentää työttömyyttä, koska nämä investoinnit luovat miljoonia työpaikkoja muun muassa uusiutuvan energian, joukkoliikenteen, luomuviljelyn ja vihreän rakentamisen kaltaisille aloille (ks. tarkempia tietoja asiakirjasta ”Vihreä taloudellinen visio Euroopalle”).

- 2 **Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon asettaminen etusijalle** ja luopuminen pelkästään sairauksien hoitoon suuntautuneista terveydenhuoltojärjestelmistä. Ennaltaehkäisy voi pienentää voimakkaasti yleisiä hoitokustannuksia (sairauslomien, lääkemääräysten yms. vähenemisen muodossa). Tämä tarkoittaa sitä, että terveydenhuoltojärjestelmä toimii tehokkaammin ja tuloksekkaammin ja edistää niin terveyttämme kuin talouttammekin.
- 3 **Hyvinvointijärjestelmien rahoituspohjan laajentaminen** esimerkiksi voitoista, pääomatuloista ja energian kulutuksesta saatavilla verotuloilla. Pääoman ja yritysten on suoritettava oma osuutensa veroista ja sosiaaliturvamaksuista. Tämä edellyttää sitä, että toimia, joilla torjutaan vero- ja sosiaalimaksupetoksia ja yrityksiä välttymä verojen ja sosiaalimaksujen maksamiselta, on voimistettava ja tehostettava. Euroopan unionista voi olla eniten hyötyä siltä osin, että se voi asettaa ja panna voimaan näillä aloilla sekä yhtenäistettyjä verokantoja että eriytettyjä² vähimmäisveroasteita. Aidosti sosiaalinen Eurooppa tarvitsee myös eurooppalaista veropolitiikkaa.
- 4 **Yksityishenkilöiden epäreilujen verokannusteiden poistaminen.** Valtiot ovat ottaneet käyttöön verohelpotuksia kannustaakseen ihmisiä eläkesäästämisen pariin. Monissa tapauksissa nämä julkiset varat olisi käytetty tasapuolisemmin ja tehokkaammin, jos ne olisi suunnattu julkisiin eläkejärjestelmiin. Yksityisten järjestelmien käyttöön ei pitäisi kannustaa sosiaalisesti epäoikeudenmukaisin verohelpotuksin.
- 5 **Työnantajien verohelpotusten ja alennettujen sosiaaliturvamaksujen tarkasteleminen kriittisesti.** Monissa EU:n jäsenvaltioissa työnantajille on myönnetty kaikenlaisia verohelpotuksia ja sosiaaliturvamaksualennuksia. Katsomme, että niiden tehokkuutta pitäisi tarkastella kriittisesti (millä tarkoitamme esimerkiksi sitä, kuinka paljon niiden avulla on luotu uusia työpaikkoja ja kuinka laadukkaita nämä työpaikat ovat). Me vihreät kannatamme verojen ja sosiaaliturvamaksujen mukauttamista sosiaalisten ja ekologisten kriteerien mukaisesti.

² ² Toisin sanoen uusissa jäsenvaltioissa sovellettaisiin suhteellisen matalaa vähimmäisveroastetta niiden ottaessa muita maita kiinni, kun taas EU:n vanhoissa jäsenvaltioissa sovellettaisiin korkeampaa veroastetta.

Jatkotoimet

Sosiaalisen Euroopan rakentaminen on ollut mantra, jota monet ovat toistaneet vuosikymmeniä. Vaikka EU:n kansalaisten elintaso on maailman korkeimpia, painimme silti vakavien sosiaalisten ongelmien parissa. Tuloerot kasvavat, epäkohdat, joista luulimme jo selvinneemme, ovat palaamassa, aivan liian moni lapsi jää koulujärjestelmiemme ulkopuolelle, ja monien vanhusten elinolot ovat kohtuuttoman huonot. Syrjintää esiintyy edelleen aivan liikaa, ja eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmien rahoitus on uhattuna.

Meille vihreille sosiaalinen Eurooppa ei ole pelkkä mukava ylimääräinen lisä EU:n yhtenäismarkkinoihin. Sosiaalinen Eurooppa, joka todella tarjoaa kaikille mahdollisuuden ja voimavaroja elää henkisesti rikasta ja yhteisvastuullista elämää kunnioittaen planeettamme rajoja ja ottaen huomioon tulevat sukupolvet, on paitsi keskeinen osa eurooppalaista identiteettiä myös tärkeää tulevan menestyksemme kannalta. Mahdollisuus elää terveenä, saada kohtuulliset tulot, asua asunnossa, jota voi kutsua kodiksi, kehittää omia kykyjään ja taitojaan läpi koko elämän, tehdä tyydyttävää työtä, joka tuottaa lisäarvoa yksilölle ja yhteiskunnalle, perustaa perhe ja elää pitkään ja terveenä tasa-arvoisessa yhteiskunnassa on osa lupausta, jonka EU on antanut kansalaisilleen ja joka koskee kaikkia etniseen alkuperään, ikään, sukupuoleen, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai mihinkään vammaisuuteen katsomatta.

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten on otettava jälleen keskeiseksi tavoitteekseen tämän lupauksen pitäminen. Euroopan unionin on näytettävä korkeimman tason toimijana esimerkkiä, osoitettava aloitteellisuutta ja asetettava kunnianhimoiset tavoitteet ja normit sosiaalipolitiikan alalla. Niiden on oltava aivan yhtä sitovia kuin ne tavoitteet ja normit, joiden pohjalta luotiin sisämarkkinat ja otettiin euro käyttöön. Vihreille sosiaaliset tavoitteet eivät ole yhtään sen pehmeämpiä kuin taloudenkaan tavoitteet.

Historia on osoittanut, ettei sosiaalisten sääntöjen tiukentaminen estä talouskehitystä. Sitä vastoin sosiaalisten sääntöjen heikentäminen on EU:lle varmin tapa ajautua syöksykierteeseen, joka köyhdyttää sitä kokonaisuudessaan. Eurooppa on toki ollut etunenässä hyödyntämässä planeettamme voimavaroja, mutta se on myös ollut ensimmäisen joukossa rakentamassa sosiaalisesti kestävämpää yhteiskuntaa. Emme saa luopua tästä unelmasta nyt, kun kansat eri puolilla maailmaa tavoittelevat paitsi aineellista mukavuutta myös parempaa elämänlaatua. Sen sijaan koko maailman väestön on nyt aika valita kestävä kehitys, ottaa opiksi menneisyydestä ja vähentää voimakkaasti uusiutumattomien resurssien kulutusta ja kasvihuonekaasupäästöjä.

Tämä ei tapahdu itsestään Euroopassa eikä muualla maailmassa. Haasteet ovat suuria: koulutuksen tarjoaminen, terveydenhuoltopalvelujen turvaaminen ja niiden tarjoaminen kaikille kohtuulliseen hintaan, köyhyyden ja syrjinnän torjuminen ja sosiaalijärjestelmien

rahoituksen säilyttäminen terveellä pohjalla ei ole helppo tehtävä. Se edellyttää kaikkien toimijoiden osallistumista. Kansalaisille vastuussa olevan hallinnon – niin paikallishallinnon kuin EU:nkin hallinnon – on tehtävä uudelleen aloite ja määriteltävä painopisteet, joiden avulla pyritään sosiaalisiin tavoitteisiin. Lyhyesti sanottuna ihmiset on otettava uudelleen ohjelmien keskipisteeksi. Myös kaikenkokoisten yritysten on vastattava uusiin haasteisiin. Niiden on korvattava tasapainoisella tavalla tavoitteensa – eli arvon tuottaminen osakkaille – uudella tavoitteella eli arvon tuottamisella sidosryhmille. Samalla myös meidän kaikkien kansalaisten on toimittava vastuullisella tavalla eri rooleissamme esimerkiksi kuluttajina, opiskelijoina, työntekijöinä (olimmepa palkansaajia tai emme) tai yritysjohtajina. Aidosti sosiaalinen Eurooppa hyödyttää meitä kaikkia, mutta se toteutuu vain, jos me kaikki kannamme oman, suuren tai pienen kortemme kekoon tämän uuden yhteiskunnan rakentamiseksi.

11. lokakuuta 2008

Montreuil, Ranska

